

як місія вищого освіти; освіта протягом всього життя; єдність освіти, досліджень і інновацій («вища освіта на всіх рівнях повинна базуватися на сучасних наукових дослідженнях і розробках і тим самим сприяти розвитку інноваційного й творчого потенціалу в суспільстві»).

2. У Паризькому комюніке акцентується увага на тому, що сучасний рівень освіти повинен відповідати потребам суспільства й одночасно передбачати їх. Це означає підтримку досліджень по розробці й використанню нових технологій (політика й інвестиції повинні забезпечувати підтримку широкого різноманіття освіти й наукових досліджень, реагувати на швидко мінливі потреби), забезпечення професійно-технічної підготовки (залучення й збереження кваліфікованих, талановитих і відданих справі викладачів і науковців), навчання підприємництву (формування у студентів критичного й незалежного мислення) і впровадження й підтримка програми освіти протягом усього життя.

3. В. Дж. Морган, професор Центру порівняльних досліджень освіти ЮНЕСКО, говорить про необхідність переосмислення призначення університетів на початку ХХІ століття. При цьому ключовим професор вважає питання про *фундаментальну культуру* місію сучасного університету, мета якого повинна полягати в тому, щоб бути *інтелектуальним форумом* для ведення дискусій і діалогу про людський і соціальний розвиток.

Література

1. Основные тенденции развития высшего образования: глобальные и Болонские измерения / Под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. — М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2010. — 352 с.

Барабась Д. О., канд. екон. наук, доцент,
Омельяненко Т. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра менеджменту

УМОВИ ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТІВ НА ІНСТРУМЕНТ ПОСИЛЕННЯ НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАННЯ

Підвищення вагомості наукової складової навчального процесу вимагає ревізії інструментарію активізації наукових пошуків студентів. При цьому застосовувані канонічні методи спочатку

мають бути перевіреними на їх відповідність актуальним навчальним і науково-дослідницьким цілям, і лише після цього можуть конкретизуватися умови ефективного використання кожного з відібраних інструментів. Як один з таких інструментів цілком доречно розглядати реферат, що його мають готувати студенти у процесі вивчення тієї чи тієї навчальної дисципліни.

Реферат є письмовою роботою з певного питання, яка містить зібрану й узагальнену інформацію, залучену з декількох джерел. В організації навчального процесу викладання дисциплін управлінського спрямування, здійснюваного кафедрою менеджменту, знаходять своє використання як репродуктивна, так і креативна форми реферату. Якщо перша забезпечує опанування студентом матеріалу одного-кількох підручників й інших джерел, то запровадження креативної форми дозволяє на доданок до розв'язання суто навчальних завдань реалізовувати науково-педагогічні цілі, а саме формувати у студентів навички:

- проведення попередніх теоретичних та прикладних наукових досліджень;
- використання інформації з наукових публікацій, літератури навчального та публіцистичного характеру, Інтернет-ресурсів для поглибленого вивчення теорії та практики менеджменту;
- узагальнення та структурування зібраного матеріалу, аргументування власної думки, коректного подання та оформлення результатів досліджень тощо.

Як свідчить практика останніх років, унаслідок бурхливого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій підготовка студентами рефератів все більше й більше зводиться до тривіального «скачування» текстів готових робіт із численних Інтернет-сайтів¹. Тобто, на сьогодні реферати переважною мірою виконуються не самостійно, мають характер «відписки», а їх виконання аж ніяк не може бути віднесеним до категорії дійсно дослідницьких робіт.

Умови перетворення процесу підготовки рефератів з відписування, здійснюваного студентами лише задля заробляння поточних балів, на інструмент посилення наукової складової навчального процесу є, на нашу думку, такими:

1. Формулювання пропонованих кафедрами тем рефератів таким чином, аби стимулювати студентів:

- до поглиблених розвідок дослідницького характеру у певному проблемному полі;

¹ Зокрема <http://www.referatov.net/>, <http://referats.net.ua/>, <http://referats1.narod.ru/>, <http://referats.name/>, <http://www.referatnik.net/>, <http://referat.repetitor.ua/> та багато інших.

- до формування власної думки щодо означеної проблеми;
- до пошуку вагомих аргументів як концептуального, так і практично-прикладного характеру на підкріплення справедливості власних висновків.

В якості прикладів такого стимулюючого формулювання можна навести деякі теми рефератів з дисципліни «Операційний менеджмент»:

- «Концепція безперервного вдосконалення операційної діяльності та реінжиніринг бізнес-процесів — який з підходів має вищу ефективність?»;

- «CALS-концепція — чи існують перспективи запровадження її принципів у невиробничій сфері?» тощо¹.

2. Ревізія та суттєве оновлення тематики рефератів кожен навчальний рік, аби, по-перше, вилучати теми, що вже втратили свій гостро актуальний характер, і вводити замість них нові проблемно-орієнтовані напрямки; по-друге, зменшити ризик використання рефератів, виконаних у попередні навчальні роки та оперативно «вкиннутих» студентами в Інтернет-мережу.

3. Надання студентам можливостей особисто формулювати теми рефератів, що вимагатиме від наукового керівника ретельного відслідковування таких моментів:

- запропоноване студентом формулювання дійсно має бути проблемно-орієнтованим, а обрана студентом проблема — актуальною;

- при підготовці реферату студент має не лише зібрати й узагальнити інформацію, але й висловити та аргументувати власну думку.

4. Доведення до студентів від самого початку процесу підготовки реферату вимог щодо його структуризації та змісту. Структуризація реферату має відповідати типовій структуризації наукових робіт: вступ, у якому формулюються об'єкт і предмет, мета та завдання дослідження; основна частина, в якій викладаються результати дослідження; висновки по результатах проведеного дослідження. Зміст основної частини реферату має всебічно розкривати обрану тему, чому значно сприятимуть рекомендації наукового керівника щодо ключових моментів, на які слід звертати увагу.

¹ Досвід викладання дисципліни «Операційний менеджмент» у поточному навчальному році (2010—2011 н. р., 1-й семестр) показав, що конструювання тем рефератів такого роду — не зовсім стандартне та дещо провокаційне — з одного боку спонукає студентів глибоко розібратися у проблемі, оскільки дати аргументовану відповідь на поставлене запитання не володіючи конкретикою неможливо, а з іншого боку зводить нанівець будь-які спроби залучити готові роботи з Інтернету, бо таких там просто немає.

У якості прикладу такого акцентування уваги студента на ключових моментах можна навести тезовий виклад мінімальних вимог до змісту основної частини реферату на тему «Сучасні концепції бізнесу: масова кастомізація» з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства»:

- *вихідні положення концепції та зміст моделі;*
- *принципи та послідовність впровадження моделі на підприємстві;*
- *позитивний і негативний досвід застосування моделі компаніями промислово розвиненого Заходу та Сходу, підприємствами Росії й України;*
- *результати впровадження моделі та оцінювання його впливу на зміну рівня конкурентоспроможності підприємства.*

5. Орієнтування студентів від самого початку процесу підготовки реферату на те, що це — робота науково-дослідницького характеру, і в разі її гідного виконання реферат стане основою для підготовки доповіді на черговій щорічній конференції студентів КНЕУ, чи на конференціях молодих учених регіонального, всеукраїнського або ж міжнародного рівнів, чи слугуватиме стартовим майданчиком для здійснення у майбутньому подальших наукових досліджень поглибленого характеру.

*Беляєв О. О., професор
завідувач кафедри політичної економії,
Котенок А. Г., старший викладач
кафедри політичної економії,
факультет управління та управління
персоналом і маркетингу*

ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Сьогодні, коли відбувається процес не просто трансформації університетської освіти (як у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» зокрема, так і всієї вищої школи в цілому), а її якісне перетворення як у глибину, так і в ширину на основі осмислення та переосмислення наслідків впровадження принципів Болонської хартії. В межах зазначеного процесу важливо дати вірну оцінку місцю та ролі науки, в першу чергу її гуманітарного крила.